

N:o 23.

Ank. till Riksd. kansli den 14 februari 1902, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående upplåtelse under eganderätt till Sorsele kommun af viss del utaf ett vid afvittringen inom Sorsele socken till kyrkostad afsatt område.

(I. A.)

Med åberopande af bilagdt utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden för den 24 januari 1902 har Kongl. Maj:t uti en samma dag till Riksdagen aflåten proposition (n:o 19) föreslagit Riksdagen medgifva,

att ett å en af jägmästaren A. Ekman år 1900 upprättad karta angifvet område om 7,0882 hektar af den vid afvittringen inom Sorsele socken till kyrkostad afsatta mark finge under eganderätt till Sorsele kommun afgiftsfritt upplåtas under vilkor:

att området blefve af behörig landtmätare å karta affattadt och beskrifvet;

att å området finge af kommunen upplåtas mark under eganderätt åt enskilde för bebyggande mot de vilkor, kommunen kunde finna skäligt föreskrifva, dock med iakttagande dervid att de, till hvilka mark för nämnda ändamål af kommunen upplåtes, skulle vara skyldiga att ställa sig till efterrättelse de ordningsstadganden, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län kunde finna skäligt meddela i afseende å områdets bebyggande, samt att egare af redan å området uppförda byggnader skulle ega företrädesrätt att för dem erhålla nödigt tomtutrymme mot löseskilling, som

derest öfverenskommelse om beloppet ej kunde träffas, skulle bestämmas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande;

att, om egare af sådan byggnad icke önskade begagna sig af lösningsrätten, han icke skulle vara förbunden att afflytta förr än två år efter det ifrågavarande område till kommunen upplåtits, hvarförutom han, der sådant påkallades och förhållandena dertill föranledde, borde, efter Kongl. Maj:ts befallningshafvandes bepröfvande, af kommunen erhålla skälig flyttningshjelp;

att, derest Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid fastställande af plan för områdets bebyggande skulle finna, att någon tomt borde för något kronans ändamål undantagas, kommunen skulle vara skyldig att till kronan utan ersättning upplåta sådan tomt; samt

att kommunen finge tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda af Kongl. Maj:t bestämdt disponera för tomterna inflytande försäljningsmedel och tomtören till bestridande i första rummet af sådana utgifter, som funnes erforderliga för områdets behöriga ordnande, men eljest för åtgärder i ordningens intresse jemväl inom kyrkostaden i öfrigt.

Uti förevarande ärende har föredragande departementschefen anført följande.

Vid afvittringen inom Sorsele socken af Vesterbottens län hade, jemlikt medgifvandet i kongl. bref den 28 augusti 1885, från kronans mark upplåtits ett område af 149,45 qvadratref, motsvarande 13,174 hektar, att af socknemännen afgiftsfritt disponeras till kyrkostad under de vilkor, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet kunde finna lämpligt föreskrifva.

Under erinran härom hade i en till Kongl. Maj:t stäld, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande med eget yttrande af den 28 augusti nästlidna år öfverlemnad skrift Sorsele socknemän anhållit, att, då stora olägenheter uppstode till följd deraf, att det ingenstädes i närheten af sockenkyrkan, hvilken utgjorde centralpunkten inom församlingen, funnes mark, som kunde eller finge bebyggas och ständigt bebos, och bostadsplatser sålunda saknades för såväl läkare, länsman, jägmästare med flere tjenstemän som äfven handlande och handtverkare, Kongl. Maj:t måtte ej mindre medgifva socknemännen rätt att från nuvarande kyrkostadens område, som för sitt ändamål vore mer än tillräckligt, afsöndra ett å en ansökningen bifogad, af jägmästaren A. Ekman år 1900 upprättad karta, af linier mellan punkterna 2, 3, 4 och 4 a begränsadt, planlagdt och till tomter indeladt område om 7,0882 hektar, äfvensom att derefter mot skälig köpeskilling och med full

eganderätt upplåta dessa tomter till hugade spekulanter, än ock i sammanhang dermed förordna, att den för tomterna inflytande köpeskillingen finge användas till något för kommunen allmännyttigt ändamål.

I sitt yttrande hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande till en början — under erinran hurusom enligt gällande bestämmelser å kyrkostaden uppförda hus, s. k. kyrkobyhus, icke finge disponeras annat än under kyrko-helgerna, då deras innehafvare besökte gudstjensten — anført, att berörda förhållande i flera fall gifvit anledning till lagöfverträdelser, i det att kyrkobyhusen understundom begagnats äfven vid andra tillfällen och för andra än medgifna ändamål; att, om det ifrågasatta området deremot blefve upplåtet till bebyggande af enskilde, den anmärkta olägenheten sannolikt skulle i väsentlig mån förminska, på samma gång den fördelen vunnes, att tillräckliga bostadsplatser i närheten af sockenkyrkan kunde beredas församlingens ståndspersoner samt handlande och handtverkare med flere, hvilka för närvarande vore hänvisade att söka sig bostäder, aflägsset belägna från kyrkan och socknens mest centrala del; samt att kyrkostadens område vore så vidsträckt, att, äfven med frånräknande af den föreslagna afsöndringen, återstoden syntes vara fullt tillräcklig för sitt ändamål; och hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande vidare, enär den föreslagna åtgärden att från Sorsele kyrkostad afskilja eller för alltid afsöndra mark till bostads- och handelsplats måste anses vara af behofvet påkallad för att förhållandena i kyrkostaden skulle kunna på ett ändamålsenligt sätt ordnas, hemställt, det Kongl. Maj:t täcktes medgifva, dels att ifrågavarande, å förberörda karta inom n:is 2, 3, 4 och 4 a utmärkta område om 7,0882 hektar finge till Sorsele kommun för alltid med full eganderätt öfverlätas, under iakttagande att, sedan området blifvit enligt plan, som Kongl. Maj:ts befallningshafvande berättigades fastställa, fördeladt i tomter, detsamma skulle få åt enskilde till bebyggande enligt nämnda plan upplåtas mot de villkor, kommunen kunde finna skäligt bestämma, med rätt likväl för nuvarande byggnadsinnehafvare — som ej borde vara förbundna att från byggnaderna afflytta förrän två år efter det jordområdet till församlingen upplåtits och som, der så påkallades, borde, efter Kongl. Maj:ts befallningshafvandes bepröfvande, af församlingen erhålla skälig flyttningshjelp — att tillösa sig de tomter, hvarå deras byggnader befunde sig, eller för dessas flyttning erhålla nödigt tomtutrymme utan högre köpeskilling till kommunen än som i förhållande till hela det till kommunen öfverlättna området kunde belöpa på de andelar, de deraf tillöste sig eller bekomme, dels ock att af inflytande

köpeskillingar för försålda tomter en kassa finge bildas att användas för vidtagande af åtgärder i sundhetens, ordningens och säkerhetens intresse såväl inom den nu ifrågasatta afsöndringen som ock inom kyrkostaden i öfrigt.

Kammarkollegium hade, efter det Sorsele församling blifvit i ärendet hörd, i den 3 december 1901 afgifvet yttrande meddelat, att Sorsele kyrkostad icke funnes i jordeboken upptagen, dock att under Sorsele socken funnes hufvudsakligen antecknad innehåll af förenämnda kongl. bref den 28 augusti 1885, samt att, såvidt af hos kollegium förvarade handlingar kunnat utrönas, någon ränta icke blifvit kyrkostaden vid afvittringen åsatt. Vidare hade kollegium anfört, att kollegium på grund af hvad i ärendet förekommit samt då Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej uppgifvit, att det ifrågavarande området eller någon del deraf skulle vara för statens behof erforderligt och kollegium ej hade något sådant behof sig bekant, icke hade något att erinra deremot, att området blefve till Sorsele kommun under eganderätt upplåtet; och hade kollegium dervid — med erinran hurusom i de fall, då andra kommuner för sådant ändamål, som nu vore i fråga, fått åt sig upplåtna delar af områden, som från kronomark anslagits till kyrkostad, köpeskilling eller afgäld icke betingats i annat fall än då vid afvittring faststälts ränta att utgå från det till kyrkostad afsatta område, för hvilken händelse afgälden ansetts inbegripen i berörda ränta — hemställt, att nu ifrågavarande område måtte få utan afgäld till kommunen öfverlätas. Hvad de för upplåtelsen ifrågasatta vilkor beträffade, hade kollegium framhållit, att, då något saluvärde icke vore och måhända icke komme att blifva åsatt det till öfverlåtelse å kommunen föreslagna område i dess helhet, den af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordade beräkningsgrund för bestämmande af den löseskilling, som borde erläggas af personer, hvilka redan egde byggnader å samma område, icke syntes kunna få tillämplighet, samt att inflytande försäljningsmedel syntes böra få först i andra hand tagas i anspråk jemväl för det för kyrkostaden behållna område.

Under erinran att hvad Kongl. Maj:t i förevarande afseende föreslagit öfverensstämmer med hvad förut blifvit af Riksdagen i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag beslutadt, då fråga varit om upplåtande till tomtplatser af område, som från kronomark anslagits till kyrkostad, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition må
af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 14 februari 1902.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
